

Vergaderjaar 2024–2025

26 991

Voedselveiligheid

Nr. 591

**BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID,
WELZIJN EN SPORT**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 juli 2025

Deze brief dient om uw Kamer te informeren over de belangrijkste beleidsontwikkelingen op het gebied van voedselveiligheid. Het geeft hiermee invulling aan de toezegging die volgt uit de evaluatie van het actieplan voedselveiligheid om uw Kamer hierover regelmatig te informeren. De Ministeries van VWS en LNVN hebben beiden eigen verantwoordelijkheden op het gebied van voedselveiligheidsbeleid¹. Daarom bied ik deze brief mede namens de Minister en de Staatssecretaris van LNVN aan. In 2023 heeft uw Kamer voor het laatst een overzichtsbrief ontvangen over de ontwikkelingen op het gebied van voedselveiligheid².

Het niveau van de voedselveiligheid in Nederland is hoog. Ook het consumentenvertrouwen in de veiligheid van ons voedsel is groot en al jaren stabiel. Dat blijkt uit de recente uitkomsten van de Consumentenmonitor 2025, een onderzoek dat de NVWA sinds 2006 periodiek laat uitvoeren. 78% van de ondervraagden is het «(helemaal) eens» met de stelling «Over het algemeen zijn voedingsmiddelen veilig». Dit percentage is licht (3 procentpunten) gedaald sinds de meting in 2023. Het onderzoek is uitgevoerd in de periode van enkele terugroepacties, zoals de blauwe bessen met hepatitis A, wat mogelijk invloed kan hebben gehad op dit percentage³.

Consumenten maken zich het meeste zorgen over ongezonde voeding met te veel vet of suiker, gevolgd door milieuverontreinigingen en

¹ Het Ministerie van VWS is in beginsel verantwoordelijk voor de voedselveiligheid in de gehele productieketen, met uitzondering van het onderdeel waar dieren worden geslacht en uitgesneden en de bijbehorende koel- en vrieshuizen. Het Ministerie van LNVN is verantwoordelijk voor het slachten en het uitsnijden van vlees, de veiligheid van diervoeders, diergeneesmiddelen en dierlijke bijproducten.

² Kamerstuk vergaderjaar 2022–2023, 26 991, nr. 584

³ NVWA consumentenmonitor voedselveiligheid 2025

microplastics. Dit blijkt uit onderzoek van het Voedingscentrum. Het Voedingscentrum neemt deze inzichten mee in de voorlichting en adviezen aan consumenten⁴.

In het vervolg van deze brief ga ik in op een aantal lopende ontwikkelingen, voorbereiding van wetgeving en onderwerpen waarvan uw Kamer eerder heeft aangegeven op de hoogte gehouden te willen worden:

1. Initiatieven voor de versterking van het systeem van voedselveiligheid;
2. Acties gericht op actualisering van veiligheidsnormen;
3. Innovaties in relatie tot voedselveiligheid;
4. Nieuwe voedselveiligheidsrisico's en maatschappelijke trends.

1. Het systeem van voedselveiligheid

In de Europese Algemene Levensmiddelenverordening is vastgelegd dat het bedrijfsleven primair verantwoordelijk is voor het op de markt brengen van veilige levensmiddelen. De kaders en normen die hierbij gelden zijn opgenomen in Europees en nationaal beleid en wetgeving. Ook toezicht en crisisparaatheid zijn belangrijke pijlers van het voedselveiligheidssysteem. Afgelopen jaar hebben de Ministeries van LNV en VWS aan een tweetal crisisoefeningen deelgenomen om de crisisparaatheid bij voedselveiligheidsvraagstukken te trainen. De lessen van beide oefeningen worden onder andere meegenomen in de actualisering van het crisisbeleidsdraaiboek voedselveiligheid van LNV en VWS.

Het voedselveiligheidssysteem is nooit af en wordt waar nodig en mogelijk verder versterkt. Een aantal actuele ontwikkelingen wordt hieronder nader toegelicht:

Evaluatie beleidsregel melden onveilige levensmiddelen en diervoeders binnen vier uur

Als er een onveilig levensmiddel of diervoeder op de markt is, moeten bedrijven dit melden bij de NVWA, zodat gecontroleerd kan worden of het bedrijf de juiste beheersmaatregelen neemt. Snel melden is hierbij van belang. In 2022 hebben de toenmalige Ministers van VWS en LNV een beleidsregel vastgesteld waarin is opgenomen dat bedrijven binnen 4 uur na vaststelling van een (mogelijk) voedselveiligheidsrisico de traceringsinformatie bij de NVWA moeten aanleveren. De beleidsregel is geëvalueerd door een onafhankelijke partij⁵.

Uit de evaluatie blijkt dat de beleidsregel voor de NVWA een waardevol instrument is in situaties waarbij bedrijven niet goed (genoeg) meewerken in het aanleveren van informatie. Tegelijkertijd laat de evaluatie zien dat veel bedrijven onduidelijkheden en tijdsdruk ervaren bij het melden. Om dit te verbeteren worden aanbevelingen in het rapport gedaan aan de NVWA om meer ondersteuning te bieden en helderheid te geven aan bedrijven over het meldproces. Ik ga samen met het Ministerie van LNV en de NVWA met het bedrijfsleven in gesprek over de uitkomsten en ga aan de slag met de aanbevelingen van de evaluatie.

Wettelijke notificatieplicht laboratoria

De Ministeries van LNV en VWS zijn van plan een notificatieplicht voor laboratoria in te voeren. Hierdoor krijgt de NVWA inzicht in de overschrijdingen die worden gevonden door private laboratoria bij de analyses die zij doen in opdracht van het bedrijfsleven. Dit kan de NVWA gebruiken in

⁴ Van PFAS tot een ongezond voedingspatroon: deze zorgen leven rondom voedselrisico's.

⁵ Zie bijlage: Evaluatie beleidsregel nadere invulling Verordening (EG) 178/2002

haar toezicht op de meldplicht voor levensmiddelenbedrijven. Voor diervoeders is dit al geregeld.

Ik heb de NVWA gevraagd een pilot uit te voeren om de uitvoerbaarheid van een notificatiesysteem beter in beeld te brengen. De uitkomsten van de pilot worden in de loop van 2025 verwacht en worden gebruikt bij de verdere besluitvorming voor de invoering van een wettelijke notificatieplicht voor laboratoria. Ik ben voornemens uw Kamer hier eind 2025 nader over te informeren.

Inzet private laboratoria bij officiële controles

Op 4 maart is de motie Flach c.s.⁶ aangenomen die de regering verzoekt om private laboratoria die voldoen aan de kwaliteitsstandaarden die behoren bij de genoemde Europese regelgeving, de mogelijkheid te geven zich te accrediteren voor de genoemde testen bij de import van vers voedsel, en de Kamer hierover voor de zomer te informeren. Om invulling te geven aan deze motie wordt op korte termijn een opdracht gegeven aan een onderzoeksbureau om te onderzoeken hoe de overgang naar private laboratoria snel en adequaat ingeregeld kan worden. Ook worden bijvoorbeeld de vereisten voor het tweedelijns toezicht door de NVWA op deze laboratoria onderzocht en wordt gekeken naar de mogelijke effecten van het aanwijzen van de private laboratoria, zoals het beschermen van de concurrentiepositie van Nederlandse bedrijven. De uitkomsten van dit onderzoek zijn naar verwachting in het najaar beschikbaar.

Voedselveiligheid op de Caribische eilandgebieden Bonaire, Sint-Eustatius en Saba (BES)

Diverse Nederlands-Antilliaanse regelingen zijn sinds de staatkundige herstructurering van het Koninkrijk van 10 oktober 2010 getransformeerd tot regeling voor Bonaire, Sint-Eustatius en Saba (BES). Dit geldt ook voor de Warenwet BES, die voedselveiligheidsvoorschriften bevat. Ik heb geconstateerd dat een nadere invulling van de Warenwet BES ontbreekt, waardoor het moeilijk is de voedselveiligheid op een adequate wijze te inspecteren en te handhaven. Dit, samen met signalen uit de BES dat de voedselveiligheid vaak niet op orde is en onvoldoende wordt geborgd, heeft me doen besluiten om een verbeteringstraject van de Warenwet BES en daaronder liggende regelgeving te starten in samenwerking met de BES. Hierbij is mijn doel te komen tot een geschikt en efficiënt wettelijk instrumentarium, waarmee het lokale toezicht goed uit de voeten kan en – waar nodig – handhavend op kan treden. Dit draagt bij aan een verbetering van de voedselveiligheid op de BES, rekening houdend met hun specifieke behoeftes en omstandigheden.

2. Actualisering van bestaande voedselveiligheidsnormen

De diverse voedselveiligheidsnormen die zijn vastgelegd in nationale en Europese regelgeving worden aangepast en geactualiseerd als hiervoor aanleiding is, zoals ten gevolge van nieuwe inzichten naar aanleiding van voedselveiligheidsincidenten of nieuwe wetenschappelijke kennis. Soms worden nieuwe normen geïntroduceerd.

Enkele recente aanpassingen zijn:

- Vernieuwing van het allergenenbeleid: Per 1 januari 2026 gaat de beleidsregel in waarbij het doel is consumenten met een voedselaller-

⁶ Kamerstuk 33 835, nr. 236

gie meer mogelijkheden te geven tot het eten van levensmiddelen waarbij tegelijkertijd de voedselveiligheid gewaarborgd blijft.

- Maximumlimieten voor PFAS in levensmiddelen: Sinds januari 2023 zijn de Europese maximumlimieten van kracht voor PFAS in de voedingscategorieën vlees, vis en eieren. De Europese Commissie heeft, op aandringen van verschillende lidstaten, aangegeven na de zomer de discussie rondom het aanscherpen en verbreden van deze limieten op te starten.
- Verbod gebruik rookaroma's: Op 24 april 2024 is door de Europese Commissie en de EU-lidstaten besloten om rookaroma's van de Europese markt te weren.
- Wijziging met betrekking tot de verkoop van rauwe melk: Het Warenwetbesluit hygiëne van levensmiddelen is begin dit jaar gewijzigd om de veiligheid van de verkoop van rauwe melk aan consumenten te waarborgen.

Tevens verwacht ik binnenkort dat de EU maximale limieten voor minerale oliën (MOAH) in levensmiddelen vaststelt en ik verwacht een wijziging aan uw Kamer aan te bieden van de Warenwetregelgeving over kruidenpreparaten en voedingssupplementen. Planning is uw Kamer eind dit jaar het ontwerpbesluit over de kruidenpreparaten en voedingssupplementen te sturen.

Een uitgebreide toelichting van deze aanscherpingen is te vinden in de bijlage van deze brief.

3. Innovaties in relatie tot voedselveiligheid

De ontwikkelingen in de voedingsindustrie staan niet stil. Nieuwe innovaties kunnen ook van invloed zijn op de voedselveiligheid.

Enkele recente innovaties in relatie tot voedselveiligheid zijn:

- Ontwikkelingen op het gebied van biotechnologie: Recent is de kabinetsvisie op biotechnologie gerealiseerd⁷. Daarnaast is op Europees niveau een raadspositie vastgesteld op het dossier over plantveredeling met bepaalde nieuwe genomische technieken (NGTs) en zijn de trilogieën gestart. Ook heeft de Europese Commissie een EU Biotech Act aangekondigd waarmee ze een gunstig klimaat voor markttoegang van biotechnologische producten willen creëren. In al deze biotechnologische ontwikkelingen worden ook ambities uitgesproken of randvoorwaarden gesteld op het gebied van voedselveiligheid.
- Toelatingsprocedures voor novel foods: De leden Podt en Van Campen hebben tijdens het Commissiedebat landbouw, klimaat en voedsel van afgelopen 6 maart hun zorgen geuit over de Europese toelatingsprocedure voor novel foods omdat ze bang zijn dat deze procedure innovaties in de weg zal staan⁸. Om deze reden, zal ik op Europees niveau inzetten op het vergroten van de bewustwording van de toelatingsprocedure van novel foods en worden de knelpunten waar direct invloed op kan worden uitgeoefend, aangepakt.
- Proeverijen kweekvlees en innovatieve fermentatie producten: Er is afgelopen jaar een Code Of Practice (CoP) voor proeverijen voor kweekvlees gerealiseerd en er zijn proeverijen gehouden. Naar aanleiding van de motie van de leden Meulenkamp en Bromet⁹, wordt nu ook gewerkt aan een soortgelijke CoP voor producten gemaakt met innovatieve fermentatie. De Kamer zal hierover voor het einde van het jaar worden geïnformeerd.

⁷ Kamerstuk 27 428, nr. 408

⁸ Kamerstuk 36 600 XIV, nr. 79

⁹ Kamerstuk 36 600 XIV, nr. 60

- Onderzoek naar bloedwaarden als indicator voedselveiligheid: Uit onderzoek is gebleken dat vlees van dieren die grazen in uiterwaarden vaak te hoge gehalten contaminanten bevat en daarmee een mogelijk gezondheidsrisico is voor de consument. De NVWA verkent momenteel of de bloedwaarden van het dier voor PFAS een betrouwbare indicator kunnen zijn voor de voedselveiligheid van het vlees. Als deze systematiek werkt kan in een later stadium uitgebreid worden naar andere contaminanten.

Een uitgebreidere toelichting van de bovengenoemde innovaties is te vinden in de bijlage.

4. Nieuwe risico's en maatschappelijke trends

Er zijn verschillende ontwikkelingen en maatschappelijke trends die mogelijk tot nieuwe risico's leiden voor de voedselveiligheid. Ik volg deze ontwikkelingen op de voet in verband met de mogelijke impact voor het voedselveiligheidsbeleid en werk hierbij uiteraard nauw samen met de Minister van LNV. Hieronder is een aantal belangrijke ontwikkelingen uitgelicht.

Risicogerichte afweging bij steeds verdergaande en gedetailleerde EU-normstelling

Het realiseren van voldoende monsternames van grondstoffen en levensmiddelen is cruciaal voor een goed functionerend risicogericht toezicht door de NVWA. Hierbij speelt dat het aantal monsters en specifieke stoffen waarvoor normen worden opgesteld steeds verder stijgt (vooral op het gebied van chemische voedselveiligheid). Dit wordt mede veroorzaakt doordat de meetmethodes in staat zijn om de huidige normen verder te verfijnen. Dit heeft tot gevolg dat scherpe keuzes nodig zijn in het toezicht door de NVWA waarbij proportionaliteit en het voorzorgsbeginsel een rol spelen.

Ook de financiële kaders van de NVWA zijn van invloed. Vanaf dit jaar stijgen de VWS-middelen voor de NVWA onvoldoende mee met de grote kostenstijging van de NVWA. Dit betekent dat er minder activiteiten uitgevoerd kunnen worden door de NVWA in 2025. De NVWA heeft een risicogerichte afweging gemaakt en in samenspraak met het Ministerie van VWS resulteert dit onder andere op minder inzet op monitoring van residuen van gewasbeschermingsmiddelen en op toezicht bij evenementen.

Ik zal waar mogelijk de dilemma's die ontstaan als gevolg van verdergaande normstelling ook inbrengen in discussies op Europees niveau.

Geopolitieke ontwikkelingen

Voedselveiligheid en kwaliteitsnormen spelen een cruciale rol bij de wereldwijde voedselvoorziening. De Codex Alimentarius, opgesteld als een samenwerkingsverband tussen de Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) en de World Health Organization (WHO), biedt internationale standaarden voor voedselveiligheid die de volksgezondheid beschermen en eerlijkheid in de handel bevorderen. Vanwege het belang van de voedselveiligheid en de prominente rol van Nederland bij internationale voedselhandel zijn de Ministeries van LNV en VWS zeer actief in Codex. Een actieve rol en een goede aansluiting van Nederland met de Europese Commissie en andere lidstaten bij de Codex comités voorbereidingen vind ik fundamenteel om de Europese benadering voor voedselveiligheid op globaal niveau uit te dragen. De huidige geopolitieke

situatie en de impact op VN-organisaties, zoals de WHO, raken de discussies binnen Codex. Dat vormt des te meer een reden om ons actief in Codex te blijven inzetten.

Effecten van een toekomstbestendiger voedselsysteem en klimaatverandering op voedselveiligheid

Er zijn in Nederland en Europa ontwikkelingen en initiatieven die bijdragen aan een toekomstbestendiger voedselsysteem. Deze ontwikkelingen hebben ook invloed op de voedselveiligheid. De Europese Commissie streeft er bijvoorbeeld naar om verpakkingsafval te verminderen en het gebruik van gerecyclede materialen in (voedsel)verpakkingen te bevorderen¹⁰. Wanneer dit leidt tot gebruik van andere voedselverpakkingsmaterialen, moet ook aandacht zijn voor de borging van de voedselveiligheid.

Ook het ontsmetten voor hergebruik van waswater van plantaardige producten kan bijdragen aan een toekomstbestendiger voedselsysteem door onder andere de besparing van water en energieverbruik. Eind 2024 heeft het RIVM een rapport gepubliceerd rond de veiligheid van de ontsmetting van waswater van plantaardige producten¹¹. Dit rapport biedt handvatten waarmee de sector aan de slag kan om de veiligheid in dit proces te waarborgen. Momenteel werk ik aan een beleidsdocument om meer helderheid te verschaffen over het wettelijk kader rond het ontsmetten van waswater.

Een projectgroep bestaande uit NVWA, RIVM en WFSR heeft recent een rapport uitgebracht waarin een verkenning is gedaan naar de potentiële effecten van klimaatverandering op de voedselveiligheid in Nederland¹². Een aantal voorbeelden van mogelijke effecten van klimaatverandering op de voedselveiligheid die in het rapport worden benoemd, zijn de toename van toxinen in voedsel, hogere besmettingsniveaus van pathogene micro-organismen in voedsel en verminderde houdbaarheid van voedsel. Het rapport geeft daarnaast een eerste beeld van de mogelijke kennisleemtes in de borging van de voedselveiligheid. Dit zijn onder andere het voorbereid zijn op de combinatie van weersextremen als hitte, droogte en nattigheid om risico's voor de voedselveiligheid te beperken, alsook het verkennen van de afweging tussen voedselveiligheid versus voedselzekerheid. Ik zal deze aandachtspunten in overweging nemen voor toekomstig voedselveiligheidsbeleid.

Tot slot

De consument moet erop kunnen vertrouwen dat het aangeboden voedsel in Nederland veilig is. Gelukkig is het niveau van de voedselveiligheid in Nederland hoog. Dat wil ik graag zo houden. Met deze brief heb ik uw Kamer geïnformeerd over de belangrijkste beleidsontwikkelingen op het gebied van voedselveiligheid.

Ik richt mij op het verder verbeteren van het systeem, actualisering van normen als gevolg van (nieuwe) risico's en het voorbereiden op nieuwe innovaties zoals kweekvlees en overkoepelende ontwikkelingen en trends, zoals klimaatverandering en circulaire economie. Ik verwacht hiermee

¹⁰ EU rules on packaging and packaging waste, including design and waste management

¹¹ Ontsmetting van waswater van plantaardige producten

¹² Verkenning van potentiële effecten klimaatverandering op voedselveiligheid in Nederland

samen met andere departementen, toezichthouders en het bedrijfsleven te kunnen blijven werken aan het behouden van een zo hoog mogelijk niveau van veilig voedsel in Nederland.

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
J.Z.C.M. Tielen